

BEVEZETÉS

A JÓ ÁLLAM JELENTÉS KONCEPCIÓJA, FELÉPÍTÉSE, TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK IRÁNYAI

Koncepció

Az elmúlt évek fejleményei: a pénzügyi és gazdasági válság, a klímaváltozás hatásai, a terrorizmus és az illegális bevándorlás elleni fellépés, valamint a negyedik ipari forradalomhoz való alkalmazkodás követelményei előtérbe helyezték a kormányzás államközpontú megközelítését és gyakorlatát. Az „államtalanítást” hirdető irányzatokkal szemben egyre inkább megerősödött az a felfogás, amely szerint a közjő absztrakt normarendszerének érvényesítése érdekében az államnak kell értékteremtő és értékvédő szerepet vállalnia a politikai, gazdasági és társadalmi változások folyamatában. Ezt a paradigmaváltást fejezi ki a Jó Állam fogalma, amely a közjő és a közszolgálati etika normáira támaszkodva szorosán összekapcsolódik a jó kormányzás és a jó közigazgatás fogalmával.

A napjainkban mind sokrétűbbé váló, egymással gyakran átfedésben lévő, ágazatokon átívelő feladatok ellátása és a komplex problémák (éghajlatváltozás, demográfiai változások, migráció, kiberbiztonság) kezelése egyre jelentősebb kapacitásokat, intézményi, adminisztratív és humán képességeket igényel a kormányok részéről, amelyek megteremtése, „karbantartása” és folyamatos fejlesztése a mindennapi gyakorlat szerves részévé vált. A probléma súlyát az is mutatja, hogy számos jelentős nemzetközi szervezet (OECD, ENSZ, Világbank, Világgazdasági Fórum, International Institute for Management Development – IMD) foglalkozik a kormányzás teljesítményének komplex értékelésével, az ehhez szükséges indikátorrendszerek kialakításával, összehasonlításra alkalmas átlagok, trendek, rangsorok készítésével és közzétételével. Az alkalmazott társadalomtudományok rendkívül gazdag szakirodalmából tükröződő elméleti sokszínűség, a mérések és értékelések változatos módszertana egyrészt kifejezésre juttatja a kormányzás értékilemmáit és értékválasztásait, másrészt olyan vitákat, megismerési és tanulási folyamatokat indít el, amelyek nagymértékben hozzájárulnak a kormányzás minőségének és hatékonyságának fejlődéséhez.

A nemzetközi gyakorlatban meghonosodott és széles körben alkalmazott alapfogalmak közül az állami kapacitást magyarázó tényezőnek tekintjük arra vonatkozóan, hogy milyen potenciális intézményi képességekkel rendelkezik az állam az alkotmányban, Alaptörvényben, kormányprogramban és különféle jogi normákban rögzített célok végrehajtása érdekében. Ezek mennyiségi változóiból a kormányzati képességek alakulására lehet következtetni. A *kormányzati képesség* fogalma alatt a hatalomgyakorlás instrumentális dimenzióját, más szó-

val a kormányzáshoz szükséges intézményi, adminisztratív, jogi, pénzügyi, infrastrukturális és védelmi kapacitások cél-eszköz relációban történő mobilizálását, alkalmazását és/vagy fejlesztését értjük. Ezek a kategóriák azonban erősen kontextusfüggők, azaz ténylegesen a kormányzás gyakorlatában nyerik el valódi értelmüket. Éppen ezért az állami kapacitások és kormányzati képességek egyes dimenzióinak mérésekor fontos és eldöntendő kérdés, hogy értelmezési kereteit az „államtalanított”, a társadalmi önszabályozásra és az alulról szerveződő hálózatokra épülő vagy – ellenkezőleg – az *aktívan fellépő, cselekvőképes, államközpontú kormányzás* felfogása alkotja-e. Az utóbbi elutasítja az állam „kiüresítését”, az állami kapacitások és kormányzati képességek gyengülését, ugyanakkor alapvetésnek tekinti, hogy a kormányok elsődleges felelősséggel tartoznak a társadalom irányításáért és koordinációjáért, de megválaszthatják feladataik és kötelezettségeik megvalósításának módját, eszköz- és szabályrendszerét.

Mindezek alapján a hatékony működés és a fenntartható eredmények biztosítása, valamint az ehhez kapcsolódó, önreflexióra képes államreform érdekében olyan *mérési és értékelési rendszer* kialakítása és folyamatos működtetése válik szükségessé, amely meghatározott hatásterületekre fókuszálva visszacsatolást ad a kormányzati hatékonyság tartalmi elemeiről és azok változásairól.

A *Nemzeti Köszolgálati Egyetem* kiemelten fontos feladatának tartja, hogy karai, intézetei, doktori iskolái és kutatóhelyei interdiszciplináris megközelítéssel, objektív, kutatásalapú tudásbázis létrehozásával *hozzájáruljon a modern állam és a hatékony nemzeti közigazgatás feltételrendszerének és működésének kialakításához*. Az 1602/2014. (XI. 4.) kormányhatározat rögzítette, hogy a kormány egyetért a Nemzeti Köszolgálati Egyetem (NKE) államtudományi felsőoktatási intézménnyé történő alakításával, az Államreform II. – a bürokráciacsökkentés programja egyes intézkedéseivel összhangban. E kiemelt feladat végrehajtására az NKE Szenátusa 114/2014. (X. 15.) számú határozatával megalapította az Államtudományi Intézetet (ÁTI), amelynek legfontosabb feladatát az államtudományok területén végzett kutatások és képzésfejlesztések összehangolása jelentette. Az ÁTI neve 2016. február 1-től Államkutatási és Fejlesztési Intézetre (ÁKFI) változott, amely kifejezi, hogy tevékenységében a hangsúly az oktatási és kutatási feladatokról a fejlesztésre, azok koordinációjára helyeződött át.

Az *ÁKFI szervezeti keretei között működő Államreform Központ (ÁRK)* általános célja, hogy az államreform folyamatát támogató, részben empirikus, részben előremutató, elvi, tudományos háttérrel biztosító kutatási tevé-

kenységet folytasson, a központ keretein belül létrehozott *Mérési és Módszertani Iroda (MMI)* szakmai támogatásával. Tevékenységének egyik legfontosabb pillérét a Jó Állam működése, fejlesztése és folyamatos reformja érdekében létrehozott, tudományosan megalapozott mérési, értékelési módszertan, adatbázis és indikátorkészlet kezelése és naprakészen tartása alkotja. A mutatók azt is kifejezik, hogy mely kormányzati képességek tudnak a leghatékonyabban hozzájárulni a kormányzati célok megvalósításához. Mindez azt is jelenti, hogy a Jó Állam-kutatások célkitűzései, fogalmi keretei és indikátorai a korábban említett aktív, cselekvőképes kormányzás felfogását kívánják értelmezni és mérhetővé tenni.

A Jó Állam-kutatások eredményeit az NKE által szervezett műhelyviták, tudományos konferenciák, valamint kötetek és műhelytanulmányok formájában mutatjuk be. Az egyes kutatási szakaszok lezárását követően 2015-től éves rendszerességgel adjuk ki a *Jó Állam Jelentést* (a továbbiakban: *Jelentés*), amelynek célja egy olyan, saját adatbázisra támaszkodó autonóm értékelési rendszer kiépítése és folyamatos működtetése, amely egyes hatásterületeken visszacsatolást ad a kormányzati képességek, ezen keresztül a kormányzati teljesítmény meghatározott időintervallumban történő változásairól.

A jelentéseket megalapozó koncepcionális és módszertani kérdéseket *A jó állam mérhetősége* című tanulmánykötetekben ismertetjük. Az ezekben szereplő tanulmányok bemutatják az egyes hatásterületekhez kapcsolódó kutatások szakmai alapvetését és célkitűzéseit, a mérhetőség alapját képező indikátorok kiválasztásának és elemzésének szempontjait. A hatásterületeket vezető kutatók felelősséget vállalnak és viselnek a jelentésekben közölt módszerekért, elemzésekért és következtetésekért. *A Jelentés az NKE kutatói közösségének szellemi terméke*, az alkalmazott módszer és a kapcsolódó elemzés pedig a hatásterületi vezetők szakmai felelősségi körébe tartozik.

Felépítés

A kutatások első szakaszának lezárását a 2015 júniusában megjelent *Jó Állam Jelentés 2015* (a továbbiakban: *Jelentés 2015*) összeállítása jelentette, amely egyúttal a soron következő jelentések strukturális és módszertani kereteit is meghatározta.¹ Nem azzal a céllal készült, hogy megismételje és kövesse a nemzetközi rangsorok normatív szemléletét és az ezen alapuló, versenyelvű, összehasonlító megközelítést. Sokkal inkább a nemzeti teljesítményértékelések szemléletére épül – amelynek jó gyakorlatait láthatjuk Skóciában, Finnországban, Írországban és Svájcban –, miszerint a kormányzati teljesítmény mérése elválaszthatatlan az adott ország gaz-

dasági-társadalmi helyzetétől, speciális adottságaitól és problémáitól, így megbízható mértéket nyújt a kormányzati teljesítmény átfogó mérésére.

A Jelentés – mint sajátos, változékony, a készítőik és/vagy felhasználók igényeihez igazodó „műfaj” – használati értéke mindenekelőtt az eredménytábla (scoreboard) és a kormányzati irányítópult (government dashboard) módszertani sajátosságainak ötvözéséből fakad. Másként szólva: a *Jelentés* – szándéka szerint – a kormányzati döntések támogatásának egyik lehetséges, tudományosan megalapozott eszköze, így elsődleges célcsoportját a döntés-előkészítés érintett szereplői, szakmai testületei és műhelyei jelentik. A *Jelentés* jelenleg nem vállalkozik arra, hogy az ágazati stratégiákhoz kapcsolódva részletes, alábontott adatokkal közvetlenül támogassa a kormányzati döntés-előkészítést, az előterjesztések megalapozását. Ezzel szemben alkalmas arra, hogy egyfajta magaslati pontról tematizálja, orientálja és „visszamérje” a döntéshozatal egyes szakaszait. A kormányzati és tudományos szféra részéről történő rendszeres visszacsatolás, valamint a tudományos kutatások egymásra épülése teremti meg a lehetőséget a *Jelentés* szakmai-módszertani elemeinek folyamatos továbbfejlesztésére, az egyes ágazatok, szektorok specifikus területeire irányuló mérések és elemzések megvalósítására.

Az eredménytábla funkciót az indikátorokra épülő megközelítés, a mennyiségi, számszerűsíthető adatok kvantitatív szemléletű rendszerezése biztosítja. A kormányzati képességekre lehet következtetni egy-egy általános, holisztikus indikátor alapján (például GDP/fő, halálhalandósági ráta, gyermekhalandóság, úthálózat). Vannak „egydimenziós” mérések is (állami vagyon, a költségvetés helyzete, adóbürokrácia, a közszolgálat minősége), ahol a választott dimenzió minőségéből egyben az állami kapacitások egészére lehet következtetni. A leggyakoribb megoldást a kapacitások és képességek meghatározott szempontok alapján történő „többdimenziós” felbontása jelenti, ahol a dimenziók a mérni kívánt jelenség és a megfelelő indikátor közötti kapcsolat vizsgálata érdekében akár további alterületekre is bonthatók. *A Jelentés* által kitűzött célt, a kormányzati képesség hozzáadott értékének különböző hatásterületeken történő megragadását a kutatóműhely által kialakított szakmai állásfoglalás szerint egy hierarchikusan felépített, komplex indikátorrendszer szolgálja legjobban.

Ennek megfelelően a mindenkori *Jó Állam Jelentés* struktúráját négy, egymásra épülő szint alkotja. Az első szint a *Jó Állam komplex jelensége*. E legfelső szint alatt határoztuk meg a *hatásterületeket*. A hatásterületek a gazdaság, a társadalom és az államigazgatás szempontjából fontos szektorok összekapcsolódását fejezik ki, amelyek egyrészt külön-külön is megragadhatók, másrészt együttesen átfogó és egyben mérhető képet adnak a Jó Állam működését alapvetően meghatározó kormányzati képességekről. A *Jó Állam-kutatások során kialakított indikátorok a kormányzati képességek erősségeit vagy gyengeségeit az alábbi hat hatásterületen mérik:*

¹ *A Jó Állam Jelentés 2015* elérhető a Nemzeti Közfoglaltati Egyetem Államkutatási és Fejlesztési Intézetének honlapján: http://akfi.uni-nke.hu/uploads/media_items/jo-allam-jelentes-1.original.pdf (a letöltés időpontja: 2018. 06. 14.).

1. biztonság és bizalom a kormányzatban,
2. közösségi jóllét,
3. pénzügyi stabilitás és gazdasági versenyképesség,
4. fenntarthatóság,
5. demokrácia,
6. hatékony közigazgatás.

A harmadik szintet a dimenziók alkotják. Míg egy-egy hatásterület nagyobb, általános témára vonatkozik, addig a dimenziók révén történik az adott hatásterületen belül a legmarkánsabb, konkrét jelenségek megragadása. Egy dimenzió lehet homogén, azaz a rendszerbe bevont mutatók valójában egy adott területre vonatkozó különböző mérőszámok, amelyek ennek megfelelően azonos skálán is mérnek. A Jelentés megközelítése ezzel szemben többdimenziós (heterogén), mivel kiindulópontjuk szerint a kormányzás hatásterületei nem egységesek, ezért további részterületekre bonthatók.

Ezek mérése érdekében a negyedik szinthez az egyes dimenziókhoz tartozó indikátorok tartoznak. Az összes társított indikátor együttese alkotja az indikátorrendszert. Az indikátorok csoportokba rendeződve illeszkednek egy-egy részterülethez, és ezzel együtt jár az a módszertani sokszínűség is, hogy a mutatók többféle, egymással össze nem hasonlítható skálán mérnek. Az indikátorrendszer kialakítása során mindvégig szem előtt tartottuk, hogy hiteles, hivatalos adatforrásból származó, minimális szubjektív elemet tartalmazó módszertanon alapuló, az adatfolytonosság kritériumainak is megfelelő mutatókat alkalmazzunk.

Mindezek alapján a Jelentés struktúráját egy $6 \times 5 \times 5$ -ös mátrix alkotja: a hat hatásterület mindegyikéhez öt dimenzió, minden egyes dimenzióhoz öt (egy fő- és négy rész-) indikátor tartozik.

A jelentések kormányzati irányítópult funkciója egy olyan indikátorrendszeren alapul, amelynek hatásterületei, indikátorai egymástól matematikailag különállóak maradnak, mégis egy egységgé állnak össze tartalmi illeszkedésük, szerkezeti és formai hasonlóságuk miatt. Ennek okán az ÁRK szakértői már a kutatás első szakaszában elvetették a Jó Állam-indikátorrendszer egészét összefoglaló kompozit mutató kialakításának lehetőségét. Ez esetben ugyan minden évre kiszámolható lenne az index, de mivel egy rendkívül komplex jelenségre vonatkozna, ennek megfelelően egy összetett indikátorrendszer-építmény csúcán helyezkedne el. Ráadásul az indikátorrendszer számos eleme egymástól tartalmilag független, így az indikátorrendszeren belül történő változások kiegyenlíthetik egymást. Ezáltal pedig kérdésessé válik, hogy a változást szakmailag hogyan lehet prezentálni, értelmezni, visszafordítani a megfigyelt jelenségre, azaz a Jó Államra és a kormányzati képességekre.

A fenti anomáliák elkerülése érdekében a jelentések által fontosnak tartott irányítópult megközelítés a bázis-szemléletű viszonyításra épül, ami egyben azt is jelenti, hogy ha nem áll rendelkezésre bázis, akkor a báziskép-

zés a kutatási feladatok részévé válik. Az indikátorokhoz rendelt értékfaktor (pozitív vagy negatív) a változás irányának értékelését fejezi ki. A mérések egy bázisértékből kiindulva kapnak pozitív vagy negatív értékelést, így teszik lehetővé a változások pozitív (javulás) vagy negatív (romlás) minősítését. A mennyiségi változókból értékalapú következtetés csak akkor vonható le, ha a kapott érték mennyiségéhez (alacsony vagy csekély) mérten a hatások vagy az eredmény (a kormányzati képesség javulása vagy romlása) szintjén egyúttal az értékstatuálás is érzékelhetővé válik. Mindebből az következik, hogy csakis egyfajta módszertani komplexitás mellett lehet mérhetővé tenni a kormányzati célok, eredmények és hatások együttesét.

A jelentések eredménytábla és irányítópult funkciója egyaránt hozzájárul a hazai közigazgatás hatékonyságának tartalmi elemeit és változásait tartalmazó adatbázis és mérési rendszer kialakításához. Ennek lényeges eleme, hogy az NKE ÁRK keretében működő Mérési és Módszertani Iroda szakmai és koordinációs támogatással járul hozzá a Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Operatív Program (KÖFOP) 1. és 2. prioritásának keretében a kedvezményezettek által megjelölt ún. Jó Állam Mutató-vállalások célértékeinek teljesítéséhez.

A Jelentések fejezetei az alábbi, egységes szerkezet alapján épülnek fel:

- a hatásterületre vonatkozó megállapítások rövid összefoglalója (a hatásterület pozicionálása, a dimenziók és indikátorok kiválasztásának szempontjai, az adott hatásterületre vonatkozó kormányzati képességek értelmezése);
- a konkrét dimenzióhoz társított indikátorok definíciója, egyesével történő elemzése, vizuális megjelenítése;
- az indikátorok nemzetközi összehasonlítása céljából az érintett oldalak szélén elhelyezett „hőmérő”;
- az indikátorok értékei mögött meghúzódó, országon belüli, illetve nemzetközi léptékű területi különbségek térképes megjelenítése;
- az indikátorok átfogó elemzése alapján levont következtetést egy grafikus kiemelt keretbe foglalt kulcsfogalom fogalmazza meg.

A bővítés és mélyítés irányai a Jó Állam Jelentésekben

Az állandóság és a folyamatosság elvét szem előtt tartva a Jelentés 2015 készítése során kialakított fogalom- és célrendszert, valamint szerkezeti felépítést érvényesítettük a Jó Állam Jelentés 2016 (a továbbiakban: Jelentés 2016) összeállításánál.² Ugyanakkor korlátozott mértékben és indokolt esetben lehetőséget adtunk egyes mutatók

² A Jó Állam Jelentés 2016 (bővített kiadás) elérhető a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államkutatási és Fejlesztési Intézetének honlapján: <http://akfi.uni-nke.hu/jo-allam-jelentes/jo-allam-jelentes-2016-bovitett-kiadas> (a letöltés időpontja: 2018. 06. 14.).

cseréjére, amennyiben a kormányzati képességet vagy annak változásait jobban leíró mutató állt rendelkezésre, illetve ha valamely korábban alkalmazott indikátor esetében gondot jelentett az adatok frissítése.

A *Jelentés 2016 a Jelentés 2015-höz képest két fontos újjátással gazdagodott. Egyrészt a vele párhuzamosan készült Jó Állam Véleménymérés (JÁV)* lehetőséget adott a korábban használt, főként „kemény” statisztikai indikátorok „puha”, percepciós (érzületi), lakossági véleményt tükröző mutatókkal történő bővítésére, amelyek érdekes és hasznos adalékul szolgálnak a *Jó Állam Jelentés*be kerülő indikátorok értelmezéséhez, a megragadott problémák és jelenségek lakossági percepcióihoz és értelmezéséhez. Megjegyezzük, hogy a JÁV-ba bevont tématerületek egyenlőtlen mértékben oszlottak meg az egyes hatásterületek között, tekintettel azok sajátos jellegére. A sokváltozós, országosan reprezentatív, 2500 fős mintán végzett adatgyűjtés részletes mutatóit és a hozzájuk kapcsolódó elemzéseket önálló kiadvány formájában (*JÁV*), támogató szakmai háttéranyagként tettük nyilvánossá.

A *Jelentés 2016* másik újdonságát az *indikátorok nemzetközi dimenziójának megjelenítése* jelentette. Ennek érdekében az indikátor hazai idősorát tartalmazó ábra mellett a nemzetközi összehasonlítás ábráján (hőmérőjén) egységesen az EU28 átlaga, a visegrádi (V4-) országok, valamint az egyes hatásterületi munkacsoportok által az összehasonlításra szakmailag és módszertanilag alkalmasnak tartott további országok – a hivatkozott nemzetközi adatbázisokban szereplő – legfrissebb adatai (összesen 62 nemzetközi adat) jelentik a referenciapontokat. A nemzetközi indikátorok adatait többségében a KSH szolgáltatta, az Eurostat adatai alapján.

Fontos kiemelni, hogy a nemzetközi adatok alapvetően a hazai értékek értelmezési keretként szolgálnak, mivel egy konkrét évre vonatkozó adatokból nem lehet a többi ország tényleges helyzetét és teljesítményét megítélni, és az is korlátot jelent, hogy nem lehet valamilyeni, a *Jelentés*ben alkalmazott mutatóhoz nemzetközi összehasonlítást rendelni. Ennek több oka is lehet: nem áll rendelkezésre, nem érhető el nemzetközi adat, vagy ha igen, annak eltérő módszertana nem teszi alkalmassá az összehasonlításra. Néhány esetben a hazai idősor adatai az eltérő mértékegységek vagy számítás miatt különböznek a nemzetközi összehasonlítás adataitól. A nemzetközi összehasonlítások ettől függetlenül hivatalos adatokra támaszkodnak, szakmailag megbízhatónak tekinthetők.

A *Jó Állam Jelentés 2017* (a továbbiakban: *Jelentés 2017*) megtartotta – helyenként finomította – a korábbi jelentések koncepcionális és fogalmi kereteit, célrendszerét, szerkezeti felépítését, a dimenziók és indikátorok számában sem történt változás.³ Ugyanakkor számos tekintetben reagált a korábbi kiadások során megfogalmazott kriti-

kákra, észrevételekre és javaslatokra, továbbá új, innovatív megoldásokat és fejlesztéseket is bevezetett.

A *Jelentés 2017*-ben a nemzetközi hőmérők száma 62-ről 75-re emelkedett. Ugyanakkor ezúttal is következetesen érvényesítettük azt a szempontot, hogy ezek csak azon indikátoroknál jelennek meg, ahol a standardizált adatokat tartalmazó adatbázisok (elsősorban Eurostat) az összehasonlításokat módszertani szempontból lehetővé teszik. A kiemelt fontossággal bíró területeken nemzetközi térkép is segítette az adott terület részletesebb bemutatását.

A *Jelentés 2017 legmarkánsabb újítását a területi dimenzió, az ehhez kapcsolódó térképek és elemzések hangsúlyos megjelenítése jelentette*. Már az előző években is felmerült a *Jelentés* elkészítése során, hogy egyes indikátorok értékei mögött jelentős területi különbségek maradnak feltáratlanul, többek között a gazdasági fejlettség, a munkanélküliségi ráta és a népességfogyás tekintetében. A *Jelentés* számos indikátora esetében viszont nem értelmezhetők országon belüli területi különbségek, ezeknél az indikátoroknál – ahogy korábban említettük – a nemzetközi összehasonlítást segítő, európai kitekintést adó térképeket jelenítettük meg.

Jó Állam Jelentés 2018

A jelen kiadvány a *Jó Állam Jelentés 2018* (a továbbiakban: *Jelentés 2018*) anyagát tartalmazza. A korábbi évekhez képest ezúttal sem változott a *Jelentés* alapvetése, célrendszere, megtartotta szerkezetét, dimenzióinak és indikátorainak számát, az évről évre megjelenő tartalmi és formai fejlesztéseket. Indokolt esetben – alapvetően koncepcionális okokból – most is sor kerülhetett egyes mutatók cseréjére.

A *Jelentés* nemzetközi összehasonlításra alkalmas indikátorainak értékeit – ahogy korábban is – elsősorban az egyes V4-országok teljesítményéhez, valamint az EU28 átlagához viszonyítva, ún. hőmérőkön jelenítjük meg. A *Jelentés 2018* annyiban lép túl az előző évek gyakorlatán, hogy a hőmérőkön az egyes országok értékeinek elmúlt évi változását is jelezzük a következő szimbólumokkal: ▲ – javulás; ● – stagnálás; ▼ – gyengülés. Ahol nem állt rendelkezésre az előző évre vonatkozó nemzetközi adat, ott – szimbólumot alkalmaztunk. A koncepcionális és szakmai szempontokat következetesen érvényesítve a 150 indikátorból 80 mellé tudtunk hőmérőt rendelni.

Ahol a mutatók elemzéseit ezt igénylik, és/vagy terjedelmük lehetővé teszi, a nemzetközi összehasonlíthatóság érdekében térképen is megjelenítjük az elérhető adatokkal rendelkező európai országokat. A hatásterület adottságainak és a nemzetközi egyezményeken alapuló kiterjedt adatgyűjtéseknek köszönhetően kiemelkedik a *Pénzügyi stabilitás és gazdasági versenyképesség* hatásterület, mivel itt az indikátorok majdnem 90%-ánál szerepelnek hőmérők, 60%-uknál európai térképek is. Ezzel szemben a *Demokrácia és a Hatékony közigazgatás* hatásterület

³ A Jó Állam Jelentés 2017 elérhető a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Államkutatási és Fejlesztési Intézetének honlapján: <https://akfi.unke.hu/jo-allam-jelentes/jo-allam-jelentesek/jo-allam-jelentes-2017> (a letöltés időpontja: 2018. 06. 14.).

sok országspecifikus – főként az intézményrendszerhez kötött – mutatója esetében nem lehetséges a nemzetközi összehasonlítás.

A *területi dimenziót* megjelenítő térképek elkészítése során fontos kérdés volt, hogy a területi különbségeket milyen – adatelérhetőség szempontjából lehetséges – közigazgatási szinten, milyen skálabeosztással mutassuk be. A döntés meghozatalát nehezítette a térképek lehetőség szerint egységes megjelenítésének és az adott indikátor legmegfelelőbb ábrázolásának – sokszor konfliktusban lévő – szempontja. A könnyű olvashatóság szempontja érvényesült akkor, amikor a jelmagyarázatok osztályköze alapján nem eldönthető kerek határértékek mindig az alacsonyabb kategóriába kerültek. Az indikátorok csaknem felét sikerült térképekkel kiegészíteni, ami megnöveli a *Jelentés 2018* információtartalmát, egyúttal kiterjeszti értelmezési kereteit.

A *Jó Állam Véleményfelmérés 2018 (JÁV 2018)* továbbviszi a 2017-es felmérés egységes, konceptuális kereteit, és négy központi fogalmat jár körül: közérzet, bizalom, elégedettség és a Jó Állam. A *JÁV 2018* eredményeiből összesen 9 mutató került a *Jelentés 2018* indikátorai közé: 5 mutató a *Hatékony közigazgatás* hatásterületbe, 4 mutató a *Közösségi jóllét* hatásterületbe. A véleményfelmérés legfontosabb eredményeit ezúttal is önálló jelentés formájában adjuk közre.

Az eredmények értékelése: a Jó Állam Mozaik

A Jelentés eredményeit már az első, 2015-ös megjelenéstől kezdve egy, reményeink szerint jól áttekinthető, sakk táblára emlékeztető, színes (a második évtől piros-zöld) mátrixban (ún. Jó Állam Mozaik) foglaljuk össze, amely a hat hatásterület valamennyi dimenzióját háromfokú skálán (erősödés, optimista várakozás, fejlesztendő terület) értékeli.

Az értékelés alapját az egymással egyenrangúnak tekintett dimenziók – mint a mérés tárgyává tett Jó Állam-konceptió strukturális lebontásának legkisebb egységei – jelentik. Az értékelés során a dimenzióban található öt mutató rövid távú, utolsó három-négy éves tendenciáját az egyes hatásterületek szakértői háromfokozatú skálán (romlás, stagnálás, javulás) vizsgálják. Ezt követően ezek adott dimenzió belüli jelentőségük alapján történő súlyozásából összegezve alakul ki a dimenzió Jó Állam Mozaik szerinti értéke. Indikátorokkal történő alábontásokat a *Jelentés* további, az egyes hatásterületeket részletesen bemutató és elemző fejezetei tartalmazzák.

Végül, de nem utolsósorban *szeretnénk köszönetünket kifejezni a KSH vezetőinek és munkatársainak a Jelentés 2015, a Jelentés 2016, a Jelentés 2017 és a Jelentés 2018 előkészí-*

téséhez nyújtott szakmai támogatásért. Tekintettel arra, hogy az alkalmazott indikátorok jelentős része a KSH által nyújtott adatokra támaszkodik, ezek forrásaként a KSH-t minden esetben megjelöltük.

A továbbfejlesztés legújabb iránya: megjelenés az online térben

A *Jelentés 2018* a fentiek alapján a korábbi kiadványokhoz hasonlóan hagyományos, nyomdai formában jelenik meg. Ebben az évben azonban egy nagyszabású, több ütemben megvalósuló fejlesztést indítottunk el, amelynek célja, hogy a *Jó Állam Jelentés* – a hozzá kapcsolódó webalapú szolgáltatásokkal együtt – egyrészt megtalálja a helyét az online térben, másrészt nemzetközi összehasonlításban is a példaértékű, jó gyakorlatok közé emelkedjen. Arra törekszünk, hogy az aktuális, mindenki számára elérhető *Jó Állam Jelentés* segítse a benne foglalt koncepcionális kérdésekhez és adatokhoz kapcsolódó mélyebb elemzéseket, képes legyen megfelelni komolyabb vezetői támogatási és kutatói igényeknek. Mindez egy tematikus portál formájában valósul meg, amely kifejezetten a *Jó Állam Jelentés*hez, illetve a hozzá kapcsolódó kutatási portfólióhoz tartozó adatok felhasználóbarát információk központjaként üzemel, folyamatos fejlesztési lehetőségekkel.

Mindezek alapján a *Jó Állam Jelentés 2018* nyomdai változata mellett élő weboldal áll az érdeklődők rendelkezésére az alábbi elérhetőségen: <https://joallamjelentes.uni-nke.hu>. A célunk, hogy a jelentések print és online formában egyaránt hozzáférhetőek legyenek.

A *Jelentés 2018* online formája az alábbi elemekkel és funkciókkal rendelkezik:

- a *Jelentés 2018* teljes adattartalma digitális formában;
- a mutatókhoz kapcsolódó kiegészítő információk:
 - metaadatok, kutatói és igazgatási felhasználhatóságot növelő háttér-információk (adattáblák, térképek, módszertani információk),
 - közvetlenül kereshető mutatók,
 - a mutatók adatainak közvetlen elérhetősége;
- a Jó Állam kutatási portfólióhoz tartozó egyéb publikációk, hírek, rendezvények és a kapcsolódó további releváns információk fellelhetősége.

A második ütemben, 2019 és 2020 folyamán megvalósuló fejlesztések között szerepel az interaktív felhasználói megoldások felkínálása az adatok keresztezett (egymással összekapcsolt, egységes) elemzéseinek biztosításával. Ezzel lehetővé válnak interaktív adatműveletek, adatkapcsolások, egyéni igények szerinti lekérdezések (például interaktív táblázatok, grafikonok, térképek, idősoros összehasonlítások dinamikus, felhasználóbarát biztosítása).